

Terugblik

op het

Maandagavond
11 september 2023

Oogstfestival

LEADER UTRECHT OOST EN LEADER WEIDSE VEENWEIDEN

Fort de Batterijen
Nieuwegein

Europees Landbouwfonds voor
plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

PROVINCIE UTRECHT

De LEADER-periode 2016 - 2022 zit erop! De 'oogst' aan resultaten werd gevierd tijdens het LEADER Oogstfestival dat LEADER Weidse Veenweiden en LEADER Utrecht Oost op 11 september 2023 gezamenlijk organiseerden. Ruim 100 gasten waren tijdens deze warme nazomeravond aanwezig op Fort De Batterijen: initiatiefnemers van projecten, leden van de LEADER-groepen, vertegenwoordigers van gemeenten, waterschappen en provincie en vele andere geïnteresseerden. Hierbij een terugblik!

Na de ontvangst met koffie, thee, sap van Vechtstreekfruit en koeken op het buitenterras werden alle aanwezigen van harte welkom geheten door avondvoorzitter **Laurens de Graaf**, tevens burgemeester van Lopik en voorzitter van LEADER Weidse Veenweiden. Hij lichtte de spreekwoordelijke bottom-up aanpak van de avond toe: we beginnen daarom met de bedankjes en eindigen met het inhoudelijke gedeelte. Dit past ook wel bij het thema van deze avond: we zaaien, we oogsten en zaaien weer opnieuw, zo is het cirkeltje weer mooi rond! We vieren nu de oogst van het LEADER-programma 2016-2022, maar er zijn ook nog diverse projecten in uitvoering. Ondertussen start ook het nieuwe LEADER-programma 2023-2027. Zo loopt zaaien en oogsten door elkaar heen!

Ook **Ruud van Bennekom**, voorzitter LEADER Utrecht Oost en burgemeester van Bunnik, is naar voren gekomen. Samen heten zij gedeputeerde **Mirjam Sterk** van harte welkom.

Ruud en Laurens bedanken Mirjam voor de ondersteuning van LEADER de afgelopen jaren en overhandigen haar namens de beide LEADER-groepen de oogst van de afgelopen jaren: de projectenkaart van Utrecht Oost en het projectenboek van Weidse Veenweiden. Daarin staan alle resultaten en projecten van deze periode. Ook kreeg de gedeputeerde een kaart met bloemzaadjes waarmee de LAG's iedereen bedanken voor hun betrokkenheid bij LEADER. Met het kaartje kan weer opnieuw gezaaid worden voor de volgende LEADER-periode. Dit mooie pakketje kregen alle aanwezigen aan het eind van de avond mee naar huis.

Vervolgens nam de gedeputeerde het woord. Ze is trots dat we hier bij elkaar zijn om al die mooie initiatieven van onderop te vieren. De provincie Utrecht ziet het belang van LEADER en financiert daarom, samen met Europa, gemeenten en waterschappen, graag mee aan deze projecten. Ze blikte terug op enkele projecten waar ze is geweest en op het enthousiasme van initiatiefnemers en betrokkenen. Vervolgens gaf ze namens de provincie een kadootje aan de leden van de LEADER-groepen om hen te bedanken voor hun inzet: een insectenhotel gemaakt door de medewerkers van LEADER-project Buurderij van Dam. Ruud en Laurens namen het namens de groepen in ontvangst.

Uitreiking LEADER-periodeprijs 2016 - 2022 Utrecht Oost en Weidse Veenweiden

Daarna brak er een spannend moment aan, namelijk de uitreiking van de **LEADER-periodeprijs 2016-2022** voor elk LEADER-gebied. In elk gebied is de helft van het oordeel bepaald door het publiek: die kon de afgelopen twee maanden een stem uitbrengen op hun favoriete project. De andere helft van het oordeel is bepaald door een jury met daarin enkele LAG-leden.

Ruud van Bennekom reikte de prijs voor **Utrecht Oost** uit. Hij gaf aan dat de jury druk was geweest met het beoordelen van de 36 projecten, maar dat ze ook met veel trots hebben teruggekeken op wat er gerealiseerd is én nog wordt. Ook het publiek is druk geweest in Utrecht Oost: ruim 1600 mensen hebben daar online hun stem uitgebracht. Op basis van jury en publiek is de winnaar van de LEADER-periodeprijs 2016-2022 Utrecht Oost geworden: **Turfweide Veenendaal!** Stichting Turfweide heeft samen met omwonenden een akker aan de rand van Veenendaal omgevormd tot een multifunctioneel natuurgebied waar je kunt wandelen, maar waar ook de geschiedenis van de turfontginning van Veenendaal op creatieve wijze zichtbaar is gemaakt. Bestuursleden Johan Huibers en Jan Brinkhuis namen vol trots de oorkonde in ontvangst.

Daarna nam namens **LEADER Weidse Veenweiden** de vice-voorzitter van de Aanjaaggroep **Jan Kromwijk** het woord. In dit gebied kon gekozen worden uit 26 heel verschillende maar allemaal vernieuwende projecten. Bijna 600 mensen brachten hier online hun stem uit. Na combinatie van het publieks- en juryoordeel kwam als winnaar uit de bus: **'Historische moestuin de Haar in ere hersteld en weer in bedrijf!'** Op het terrein van de vroegere moestuin van kasteel de Haar is een biologische moestuin gerealiseerd die wordt geëxploiteerd volgens het concept 'community supported agriculture', door een professionele tuinbaas met ondersteuning van vele vrijwilligers. Het project zorgt zo voor voedsel, educatie en ontmoeting voor de inwoners van Haarzuilens en Leidsche Rijn. Annabelle van Roosmalen en Henk Klein Gunnewiek van stichting Moestuin de Haar en tuinder Anne Verhage kregen de oorkonde door gedeputeerde Mirjam Sterk overhandigd.

Na het fotomoment gaf de gedeputeerde aan dat er uiteraard nog veel meer mooie projecten zijn in de beide LEADER-gebieden, onder andere die waar de aanwezigen later op de avond nog meer over gaan horen én waarvan er ook enkele te zien zijn tijdens de projectenmarkt. Ze gaf ook aan dat er in **Leerdam** nóg een Utrechts LEADER-project is maar dat dat in het LEADER-gebied Polders met Waarden ligt.

Leerdam is namelijk tijdens de LEADER-periode samengevoegd met Vianen en Zederik tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden en ligt daardoor sindsdien in de provincie Utrecht. In de

nieuwe periode maakt de hele gemeente Vijfheerenlanden deel uit van het LEADER-gebied Weidse Veenweiden.

De provincie kijkt uit naar de voortzetting van de samenwerking met de nieuwe LEADER-groepen. De nieuwe LOS-sen met nieuwe thema's voor 2023 - 2027 worden deze maand vastgesteld waarna de groepen kunnen gaan opstarten. Begin volgend jaar kunnen we dan weer opnieuw gaan zaaien en oogsten en kunnen we verder aan de slag met de toekomst van het Utrechtse platteland!

De resultaten: première van de overzichtsfilm LEADER in Utrecht 2016 - 2022

Dan is het tijd voor de première van de gloednieuwe LEADER-overzichtsfilm waarin we in vogelvlucht worden meegenomen in de resultaten van zowel LEADER Utrecht Oost als LEADER Weidse Veenweiden. De film is terug te kijken op de YouTubekanalen van de LEADER-gebieden: [LEADER Utrecht Oost](#) en [LEADER Weidse Veenweiden](#).

Als alle projecten eind volgend jaar zijn afgerond, zijn er maar liefst 62 projecten gerealiseerd in beide gebieden die samen zorgen voor circa 17 miljoen euro investering in het Utrechtse platteland. Allemaal projecten 'van onderop' die zorgen voor vernieuwing, samenwerking en inspiratie! Daar kunnen we trots op zijn met elkaar!

Na de filmpremière is het tijd om met elkaar in gesprek te gaan over de resultaten en de inspiratie die die bieden voor de uitdagingen van nu.

Eerste gesprek: stad-landverbinding en sociale innovatie

Het eerste gesprek gaat over de thema's Verbinden Stad-Land en Sociale Innovatie. De strategie van Weidse Veenweiden had het verbinden van stad en land als hoofddoelstelling

zodat alle 26 projecten daar aan bijdragen. Voor sociale innovatie had Weidse Veenweiden de doelstelling Plek voor Pioniers/Broedplaatsen van Vernieuwing. Daar dragen uiteindelijk 11 projecten aan bij. In Utrecht Oost had de strategie de doelstelling Platteland en Ommestad met 22 projecten die daar aan bijdragen. Aan de doelstelling sociale innovatie droegen daar 11 projecten bij.

Voor het gesprek worden naar voren gevraagd: Petra Ekhardt van het project [Natuurlijk heel Leuk](#), Wim van Ravenhorst van de projecten [Dorpshuiskamer](#) en [Beweeg en Ontmoetingstuin](#), Annabelle van Roosmalen van het project [Moestuin de Haar](#), Christel van Dam van het project [Buurderij van Dam](#), Jeroen Schenkels van de gemeente Utrecht en tot slot Henk Jan Molenaar, wethouder van de gemeente

Woudenberg. LEADER-coördinator Maike van der Maat voert het gesprek en LEADER-coördinator Marianne Breedijk noteert aandachtspunten die meegenomen kunnen worden naar de nieuwe LEADER-periode.

Nadat de initiatiefnemers kort iets over hun project hebben verteld, geeft Jeroen aan dat de stad-landrelatie echt belangrijk is voor de gemeente Utrecht en dat deze projecten daar ook aan bijdragen. Henk Jan geeft aan dat deze bottom up projecten juist laten zien welke creativiteit er in de samenleving is en de gemeenschapszin die er is. Met deze projecten kun je juist daarop inspelen. Vanuit de LEADER-projecten wordt wel aangegeven dat het soms wel zoeken is met een gemeente hoe een initiatief in te passen is in de regels die er zijn. Je moet echt wennen aan elkaar, de gemeente moet wennen aan het initiatief en de initiatiefnemer moet wennen en begrip leren krijgen voor dat er regels zijn. LEADER kan daar een goede rol in spelen omdat je als gebied vooraf in de strategie hebt gezegd dat je ruimte wil maken voor initiatieven die daar aan bijdragen. Maar omdat je als LEADER vernieuwend wil zijn, betekent dat ook dat het beleid en de regels daar nog niet op zijn ingesteld. Neem daarom de tijd met elkaar om de regels en de ruimte te verkennen want dan kom je vaak tot mooie dingen! Tot slot geeft Henk Jan ook aan dat de doelen van de afgelopen periode voor de gemeenten nog steeds actueel zijn dus goed om de resultaten van de projecten te blijven delen!

Pauze en projectenmarkt

Na dit eerste gesprek over de resultaten is er een korte pauze, waarin ook de projecten op de projectenmarkt te bezoeken waren en er volop met elkaar gebabbeld werd.

Tweede gesprek: korte ketens en circulariteit

Na de pauze was het tijd voor het tweede gesprek, dit keer over de thema's Korte ketens en circulariteit. In Weidse Veenweiden kende de LOS de doelstelling Eigen ketens en kringlopen en verduurzaming dorp of streek, daaraan dragen zes projecten bij. Aan de doelstelling Voedsel van dichtbij dragen negen projecten bij. De LOS van Utrecht Oost kende de doelstelling Lokaal Voedsel waar tien projecten aan bijdragen, en de doelstelling Duurzame energie waar drie projecten aan bijdragen.

Maike nodigde voor dit gesprek naar voren uit: Ilse Draisma van het project Van Koffiedik tot knolselderij, Stan Gloudemans van het project Buitengewone Varkens, Maiko Vlooswijk van het project Polderkringloop Natuurlijk Montfoort, Reina Ovinge van het project Van restwol tot sokken, Cor Holtackers, eigenaar van Het Lokaal in Amersfoort en lid van de LEADER-groep en tot slot Jos Geenen, beleidsmedewerker landbouw van de provincie Utrecht.

Uit het voorstelrondje bleek al gelijk dat het zeer uiteenlopende projecten zijn die niet alleen aan deze doelen bijdragen maar vaak nog meer doelen dienen. Door de voorbeeldfunctie die ze daardoor hebben, zijn ze juist ook interessant voor beleidsmakers, zo gaf Jos Geenen aan. LEADER biedt voor integralere projecten vaak namelijk meer ruimte dan vanuit alleen landbouwregelingen bijvoorbeeld mogelijk is. Doordat die dan wel kunnen worden uitgevoerd, kunnen beleidsmakers anderen daar weer naar verwijzen voor inspiratie.

Cor Holtackers schetste het dilemma van de korte keten, namelijk de balans tussen 'lokaal' en dat het uitkan. Het is namelijk arbeidsintensief en ingewikkeld om met veel kleine partijen samen te werken. Dat is een belemmering voor de opschaling waarbij je eigenlijk ook weer niet teveel wil opschalen omdat het dan niet meer 'lokaal' is. Stan gaf aan dat alles nog steeds is ingericht op 'groot', ver van de consument en dat dat nu meer en meer omdraait maar dat dat nog lang niet zo ver is. Daardoor kost het bijvoorbeeld nog ontzettend veel moeite om de producten bij de consument te krijgen. Reina Ovinge vulde aan dat het voor de korte keten ook nodig is om kennis en verwerkingslokaties weer terug te halen naar Nederland. Alles in de korte keten is nu gericht is op 'groot' of 'heel klein' en juist de middenschaal ontbreekt. Dat is een uitdaging voor de toekomst!

Een andere uitdaging is dat er steeds meer nieuwe 'spelers' komen op het platteland, naast de agrarische sector. Tegelijkertijd zitten de mensen die bezig zijn met korte keten en circulariteit met elkaar in een 'bubbel' van ongeveer 10% van de mensen en die breidt eigenlijk niet uit. De uitdaging is dan ook hoe je die bubbel doorprijkt en het breder laat leven. Educatie kan daar een belangrijke rol in spelen, net als opschaling en bewustwording. Jos geeft aan dat er veel nieuwe voedselproducenten bij komen en dat je daar als LEADER maar ook als overheden meer in zou kunnen faciliteren, zoals met een bijdrage maar kijk ook of je met grond nieuwe producenten ook een kans kan geven. Reina voegt nog toe dat de focus vaak ligt op voedsel

maar dat gewassen voor de kledingindustrie ook een kans zijn voor de landbouw. Dat kan allemaal bijdragen aan de landbouwtransitie.

Uit de zaal kwam tot slot nog van één van de aanvragers de hartekreet om de administratieve kant van een LEADER-aanvraag te vereenvoudigen en uit te gaan van vertrouwen in plaats van wantrouwen. Als initiatiefnemer ben je volop bezig om je initiatief tot een succes te maken en wil je dat netjes verantwoorden maar soms is de gevraagde informatie wel heel gedetailleerd.

Na de vragen uit de zaal vraagt Laurens aan Marianne welke dingen ze heeft opgeschreven om straks mee te geven aan de nieuwe LAG's. Ze haalt er een paar dingen uit zoals het vereenvoudigen van de verantwoording en het koppelen van circulariteit en voedsel aan educatie maar ook de tip om de nieuwe soorten voedselproducenten te faciliteren. Veel informatiestromen zijn nog gericht op ofwel agrariërs ofwel andere groepen waardoor veel kennis en informatie die nieuwe groep (nog) niet bereikt. Een mooie oproep aan de nieuwe LAG's om ook aan de slag te gaan met het breder delen van kennis en inspiratie.

Overdragen 'stokje' van de oude LAG's aan de nieuwe LAG's

De flip-overvellen waarop de tips en aandachtspunten voor de nieuwe LEADER-periode uit de twee gesprekken zijn opgeschreven, werden opgerold tot een symbolisch 'stokje'. Zowel de huidige leden van de LEADER-groepen als de leden van de nieuwe LEADER-groepen werden naar voren gevraagd. Voorzitters Ruud en Laurens droegen symbolisch de stokjes over aan de nieuwe LEADER-groepen.

Afsluiting

Na deze symbolische overdracht rondten Laurens en Ruud de avond af. Ze bedanken iedereen voor het meedoen en meedenken de afgelopen jaren en hun inzet voor een nóg mooier platteland van Utrecht! Dank niet alleen aan de aanwezigen vanavond, maar ook aan oud-LAG-leden en oud-coördinatoren, (oud-)penvoerders, gemeenten, waterschappen en provincie. Ze riepen op om vooral betrokken te blijven komende tijd: er zijn nog projecten in uitvoering tot eind volgend jaar en de 'oude' LEADER-groepen blijven hierover nog communiceren en zullen ook nog expedities naar die projecten organiseren.

De nieuwe LEADER-groepen gaan eind 2023/begin 2024 van start. Wanneer precies is nog niet helemaal duidelijk maar blijf de LEADER-groepen volgen via nieuwsbrief, website en social

media dan weet je als eerste wanneer mensen zich weer met ideeën kunnen melden voor een LEADER-bijdrage.

Er werd nog gezellig nagepraat en geborreld, onder het genot van onder andere Fungi Bitterballen. Bij het weggaan kreeg iedereen natuurlijk de projectenkaart van LEADER Utrecht Oost en het projectenboekje van Weidse Veenweiden mee naar huis én een mooie kaart als bedankje voor de betrokkenheid bij LEADER met de oproep om vooral aangehaakt te blijven richting de nieuwe LEADER-periode 2023 - 2027!

Europees landbouwfonds
voor plattelandontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

PROVINCIE ■ UTRECHT